

Remissvar om Miljömålsberedningens delbetänkande Med miljömålen i fokus - hållbar användning av mark och vatten, SOU 2014:50

Sammanfattning

- Kemikalieinspektionen betonar att en hållbar användning av mark och vatten i hög grad är beroende av en minskad användning och spridning av farliga ämnen, inklusive växtskyddsmedel.
- Kemikalieinspektionen stödjer Miljömålsberedningens förslag till åtgärder som bidrar till en hållbar användning av mark och vatten.
- Kemikalieinspektionen instämmer i Miljömålsberedningens bedömning att det finns behov av att åtgärda direkta utsläpp av farliga ämnen till vattenmiljöer.
- Kemikalieinspektionen konstaterar dock att förslaget till strategi som helhet inte innehåller någon analys eller några åtgärdsförslag, som syftar till att minska spridningen av farliga ämnen i mark och vatten.
- Delbetänkandet saknar ett resonemang om hur användningen av växtskyddsmedel bör hanteras i jordbrukspolitiken så att spridningen till grundvatten och ytvatten hindras. Kemikalieinspektionen föreslår att åtgärder för att hindra sådan spridning utformas inom det uppdrag som Miljömålsberedningen föreslår att Jordbruksverket får, för att ta fram underlag till en reformering av EU:s gemensamma jordbrukspolitik.
- Delbetänkandet saknar en närmare beskrivning av sambandet mellan en ökad ytavrinning och en ökad spridning av farliga ämnen. Kemikalieinspektionen föreslår att spridningen av farliga ämnen med ytvatten beaktas i den särskilda utredning om översyn av lagstiftningen som Miljömålsberedningen föreslår.
- Det finns ett behov av att åtgärda diffusa utsläpp av farliga ämnen i vattenmiljön. Kemikalieinspektionen föreslår att en analys görs av möjligheterna att förbättra samspelet mellan olika lagstiftningar för att öka kunskapsöverföring och där så är lämpligt även koordineringen mellan processer i relevanta regelverk.
- Delbetänkandet saknar en analys av den negativa miljöpåverkan som vattenbruk kan medföra vid användning av exempelvis antibiotika och bekämpningsmedel i fiskodlingar. Kemikalieinspektionen föreslår att detta beaktas.

Avsitt 9 En gemensam jordbrukspolitik för hållbar användning av jordbruksmark (sid 115)

Kemikalieinspektionen stödjer Miljömålsberedningens förslag till etappmål och välkomnar åtgärder som förbättrar möjligheterna för effektivare miljöåtgärder inom jordbruket. En jordbrukspolitik som främjar en långsiktigt hållbar användning av jordbruksmark påverkar möjligheterna att nå miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö.

Det saknas emellertid en analys av om de föreslagna åtgärderna under handlingsplanen för hållbar användning av växtskyddsmedel och nya växtskyddsmedelsförordningen är tillräckliga för att spridningen av växtskyddsmedel till grundvatten och ytvatten hindras, eller om ytterligare åtgärder behövs. Till exempel kan åtgärder på landskapsnivå vara nödvändiga eller mer effektiva och skulle kunna stimuleras genom miljöersättningar. Kemikalieinspektionen föreslår att minskad spridning av bekämpningsmedel till intilliggande ekosystem vägs in som en miljönytta i det uppdrag Jordbruksverket föreslås få enligt avsnitt 9.1.2.

Kadmiumhalter i jordbruksmarken påverkas av jordbrukspolitiken och ett resonemang om kadmium bör ingå i den framtida jordbrukspolitiken. Denna fråga bör ingå i det uppdrag som Jordbruksverket föreslås få, enligt avsnitt 9.1.2.

Avsnitt 9.1.3 Konsekvensbedömning (sid 128)

Miljömålsberedningen föreslår att dagens miljöersättningar inom EU:s gemensamma jordbrukspolitik, skall riktas till dem som skapar miljönytta och helt skall ersätta det konventionella gårdsstödet. Beredningen menar att denna förändring leder till att de positiva miljövärden som skapas av verksamhetsutövaren internaliseras och därmed kommer att fortgå.

Kemikalieinspektionen anser att beskrivningarna av fördelningseffekterna är för övergripande för att kunna dra några slutsatser om hur lantbrukare kan påverkas. En djupare utvärdering av de fördelningseffekter som omformningen av den gemensamma jordbrukspolitiken innebär bör ingå i det föreslagna uppdraget till Jordbruksverket.

Avsnitt 14.2 Etappmål om långsiktigt hållbar hantering av ytvavrinning i bebyggda miljöer (dagvatten) och naturmark (sid 203)

Kemikalieinspektionen välkomnar förslaget till ett etappmål om avrinning av ytvatten i bebyggd miljö och naturmark.

Det saknas i Miljömålsberedningens betänkande, en närmare beskrivning av sambandet mellan en ökad ytvavrinning och ett ökat utsläpp av farliga ämnen. Dagvatten är en viktig spridningsväg för de kemikalier som används i samhället och som slutligen hamnar i miljön. Det finns, som påpekas i betänkandet (sid 205), ett stort behov av att rena de ökande vattenflöden som uppstår med klimatförändringarna. Kemikalieinspektionen betonar vikten av att beakta spridningen av farliga ämnen med ytvatten i den särskilda utredning om översyn av befintlig lagstiftning, som Miljömålsberedningen föreslår.

Avsnitt 16 Förebygg utsläpp av farliga ämnen till vattenmiljöer (sid 229)

Miljömålsberedningen identifierar ett behov av åtgärder som tar sikte på direkta utsläpp av farliga ämnen till vattenmiljöer och hänvisar till att ett omfattande arbete pågår. Det saknas dock en analys av om det pågående arbetet och förslagen i de refererade utredningarna, är tillräckliga eller om ytterligare åtgärder behövs. Kemikalieinspektionen betonar vikten av att vidta åtgärder som kan driva arbetet framåt för att hindra utsläpp av farliga ämnen i vattenmiljön.

Det finns ett behov av att kunna åtgärda även diffusa utsläpp av farliga ämnen. Vattendirektivet innehåller i sig inga mekanismer för att begränsa användningen av farliga ämnen. För att åstadkomma detta krävs konkreta åtgärder med stöd av annan lagstiftning. I de fall problemet endast gäller ett enskilt medlemsland eller avrinningsområde kan åtgärder vidtas med hjälp av nationell lagstiftning. I de fall problemets omfattning motiverar åtgärder på EU-nivå kan de baseras på Reach eller annan lagstiftning på kemikalieområdet. Samspelet mellan olika regelverk är komplicerat. Kemikalieinspektionen föreslår därför en analys av möjligheterna att förbättra detta samspel för att öka kunskapsöverföringen och där så är lämpligt även koordineringen mellan processer i relevanta regelverk.

Avsnitt 20 Hållbart vattenbruk (sid 281)

I avsnittet diskuteras både negativ och positiv miljöpåverkan av vattenbruk. I avsnitt 20.1.3 påpekas att vattenbruket behöver utveckla metoder för att minimera den negativa påverkan på miljön. Det saknas dock en analys av den negativa miljöpåverkan som vattenbruk kan medföra vid användning av exempelvis antibiotika och bekämpningsmedel i fiskodlingar. Dessa ämnen sprids till och påverkar närliggande ekosystem negativt. Kemikalieinspektionen betonar vikten av att sådan spridning av farliga ämnen beaktas.

I detta ärende har generaldirektören Nina Cromnier beslutat. Amelie Pedersen har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också juristen Patrik Ernby deltagit.

På Kemikalieinspektionens vägnar

Nina Cromnier

Amelie Pedersen